

מסכת בבא בתרא פרק ט

(קלט,ב) משנה: מי שמת והניח בנים ובנות - בזמן שהנכסים מרובין, הבנים יירשו והבנות יזונו; נכסים מועטין, הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים. **אדמון** אומר: בשביל שאני זכר הפסדתי?! אמר **רבן גמליאל**: רואה אני את דברי אדמון

גמרא: ג' זוכמה מרובין? <אמר **רב יהודה**: אמר **רב**: כדי שיזונו מהן אלו ואלו שנים עשר חדש. כי אמריתא קמיה **דשמואל**, אמר: זו דברי **רבן גמליאל בר רבי**, אבל **חכמים** אומרים: כדי שיזונו מהן אלו ואלו עד שיבגרו

איתמר נמי: כי אתא **רבינן**, אמר ר' **יוחנן**, ואמרי לה: אמר **רבה בר בר חנה** אמר **רבי יוחנן**: כל שיזונו מהן אלו ואלו עד שיבגרו, הן מרובין - פחות מכאן, הרי אלו מועטין; ואי ליכא לאלו ואלו עד שיבגרו, **(קמ,א)** שקלי להו בנות לכולהו?! אלא אמר **רבא**: מוציאין להן מזונות לבנות עד שיבגרו, והשאר לבנים

ג' פשיטא: מרובין ונתמעטו, כבר זכו בהן יורשין - מועטין ונתרבו, מאי? ברשות יורשין קיימי, הלכך ברשות יורשין שבוח? או דלמא סלוקי מסלקי יורשין מהכא? אתא שמע: דאמר **רבי אסי** אמר **רבי יוחנן**: יתומין שקדמו ומכרו בנכסים מועטין, מה שמכרו מכרו

יתיב **רבי ירמיה** קמיה **דרבי אבהו**, וקא בעי מיניה: ג' אלמנתו, מהו שתמעט בנכסים? מי אמרינן כיון דאית לה מזוני, ממעטא? או דלמא כיון דאילו מנסבא לית לה, השתא נמי לית לה? ג' אם תמצא לומר כיון דאילו מנסבא לית לה, השתא נמי לית לה - בת אשתו, מהו שתמעט בנכסים? מי אמרינן כיון דכי מנסבא נמי אית לה וממעטא? או דלמא כיון דאילו מתה לית לה ולא ממעטא? ג' ואם תמצא לומר כיון דאילו מתה לית לה ולא ממעטא - בעל חוב, מהו שימעט בנכסים? מי אמרינן כיון דכי מיית נמי אית ליה, ממעט? או דלמא כיון דמחסרי גוביינא, לא ממעט?

מחברת בבא בתרא - ט

ואיכא דבעי לה לאידך גיסא: גבעל חוב, מהו שימעט בנכסים?
(קמ"ב) גבת אשתו, מהו שתמעט בנכסים? גאלמנתו, מהו שתמעט
בנכסים? גאלמנתו ובת, אי זה מהן קודמת?

אמר ליה: "זיל האינדא, ותא למחר!" כי אתא, אמר ליה: "פשוט,
מיהת חדא! דאמר רבי אבא אמר רבי אסי: עשו אלמנה אצל
הבת, כבת אצל האחין - בנכסים מועטין, מה בת אצל אחין, הבת
ניזונת והאחין ישאלו על הפתחים - אף אלמנה אצל הבת, אלמנה
ניזונת והבת תשאל על הפתחים!

אדמון אומר: בשביל שאני זכר הפסדתי?! אמר רבן גמליאל:
רואה אני את דברי אדמון -- גמאי קאמר? אמר אביי: הכי
קאמר: בשביל שאני זכר, וראוי אני לעסוק בתורה, הפסדתי?! {
אמר ליה רבא: אלא מעתה, מאן דעסיק בתורה, הוא דירית -
דלא עסיק בתורה, לא ירית! ~ אלא אמר רבא: הכי קאמר:
בשביל שאני זכר, וראוי אני לירש בנכסים מרובין, הפסדתי
בנכסים מועטין?!

משנה: הניח בנים ובנות וטומטום - בזמן שהנכסים מרובין,
הזכרים דוחין אותו אצל נקבות; נכסים מועטין, הנקבות דוחות
אותו אצל זכרים

האומר: "אם תלד אשתי זכר, יטול מנה" - ילדה זכר, יטול מנה;
"נקבה מאתיים" - ילדה נקבה, נוטלת מאתיים; "אם זכר מנה, אם
נקבה מאתיים", וילדה זכר ונקבה - זכר נוטל מנה, נקבה נוטלת
מאתיים; ילדה טומטום, אינו נוטל. אם אמר: "כל מה שתלד
אשתי, יטול" - הרי זה יטול. ואם אין שם יורש אלא הוא, יורש
את הכל

מחברת בבא בתרא - ט

גמרא: דוחין אותו, ושקיל כבת {הא קתני סיפא: ילדה טומטום, אינו נוטל! |אמר **אביי**: דוחין אותו, ואין לו! <**אורבא** אמר: דוחין אותו, ויש לו, וסיפא אתאן לרבן שמעון בן גמליאל! דתנן: ילדה טומטום ואנדרוגינוס - **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: אין קדושה חלה עליהן!

{מיתבי: טומטום יורש כבן, וניזון כבת ~בשלמא לרבא, יורש כבן בנכסים מועטין, וניזון כבת בנכסים מרובין - (**קמא,א**) אלא לאביי, מאי "ניזון כבת"?! אולטעמיד, לרבא, מאי "יורש כבן"?! - אלא ראוי לירש, ואין לו - הכי נמי, ראוי לזון, ואין לו!

האומר: "אם תלד אשתי זכר, יטול מנה" - ילדה זכר, יטול מנה; "נקבה מאתים" - ילדה נקבה, נוטלת מאתים; "אם זכר מנה, אם נקבה מאתים", וילדה זכר ונקבה - זכר נוטל מנה, נקבה נוטלת מאתים -- {למימרא דבת עדיפא ליה מבן?! והא אמר **ר' יוחנן** משום **ר' שמעון בן יוחאי**: כל שאינו מניח בן ליורשו, הקב"ה מלא עליו עברה, שנאמר: (במדבר כז) "והעברתם את נחלתו לבתו", ואין העברה אלא עברה, שנאמר: (צפניה א) "יום עברה היום ההוא" <לענין ירושה, בן עדיף ליה - לענין הרווחה, בתו עדיפא ליה

<<**אשמואל** אמר: הכא במבכרת עסקינן, וכדרב חסדא, דאמר **רב חסדא**: בת תחלה, סימן יפה לבנים - איכא דאמרי: דמרביא לאחאה, ואיכא דאמרי: דלא שלטא ביה עינא בישא. אמר **רב חסדא**: ולדידי, בנתן עדיפן לי מבני

<<ואיבעית אימא: הא מני? ר' יהודה היא! גְּהי רבי יהודה? ^ אילימא רבי יהודה ד"בכל", דתניא: (בראשית כד) "וה' ברך את אברהם בכל" - **רבי מאיר** אומר: שלא היה לו בת. **רבי יהודה** אומר: שהיתה לו בת, ו"בכל" שמה - אימור דשמעת ליה לרבי יהודה ברתא נמי לא חסריה רחמנא לאברהם - דעדיפא מבן, מי

שמעת ליה?! אלא הא רבי יהודה, דתניא: מצוה לזון את הבנות, וקל וחומר לבנים, דעסקי בתורה, דברי ר' מאיר. **רבי יהודה** אומר: מצוה לזון את הבנים, וקל וחומר לבנות, דלא ליתזלן. אלא הא דתניא: ילדה זכר ונקבה, הזכר נוטל ששה דינרין, והנקבה נוטלת שני דינרין. במאי? אמר **רב אשי**: אמריתה לשמעתיא קמיה **דרב כהנא**: במסרס, דאמר: "זכר תחלה, מאתיים - נקבה אחריו, ולא כלום; נקבה תחלה, מנה - זכר אחריה, מנה", וילדה זכר ונקבה, ולא ידעינן הי מינייהו נפק ברישא - זכר שקיל מנה, ממה נפשך. אידך מנה, הוה ממון המוטל בספק, וחולקין. והא דתניא: ילדה זכר ונקבה, אין לו אלא מנה - היכי משכחת לה?! אמר **רבינא**: ב"מבשרני"! (**קמא, ב**) דתניא: "המבשרני במה נפטר רחמה של אשתי - אם זכר, יטול מנה" - ילדה זכר, נוטל מנה; "אם נקבה, מנה" - ילדה נקבה, נוטל מנה; ילדה זכר ונקבה, אין לו אלא מנה. והא "זכר ונקבה" לא אמר?! דאמר נמי "אם זכר ונקבה נמי יטול מנה"! אלא למעוטי מאי? אלמעוטי נפל!

ההוא דאמר לה לדביתהו: "נכסי להאי דמעברת" - אמר **רב הונא**: הוי מזכה לעובר, והמזכה לעובר לא קנה

{איתיביה **רב נחמן לרב הונא**: האומר: "אם ילדה אשתי זכר, יטול מנה" - ילדה זכר, נוטל מנה אמר ליה: משנתינו, איני יודע מי שנאה!

{ולימא ליה: רבי מאיר היא, דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם?! אימור דשמעת ליה לרבי מאיר, לדבר שישנו בעולם - לדבר שאינו בעולם, מי שמעת ליה?!

{ולימא ליה: **רבי יוסי** היא, דאמר עובר קני, דתנן: עובר פוסל ואינו מאכיל, דברי **רבי יוסי** אשאני ירושה הבאה מאיליה

מחברת בבא בתרא - ט

{ולימא ליה: רבי יוחנן בן ברוקה היא, דאמר: לא שנא ירושה, ולא שנא מתנה. דתנן: **רבי יוחנן בן ברוקה** אומר: אם אמר על מי שראוי ליורשו, דבריו קיימין אאימור: דשמעת ליה לרבי יוחנן בן ברוקה, לדבר שישנו בעולם - לדבר שאינו בעולם, מי אמר?!
{ולימא ליה: רבי יוחנן בן ברוקה היא, וסבר לה כרבי יוסי! כמי יימר דסבר לה?!

{ולימא ליה: ב"מבשרני" אי הכי, דקתני סיפא ואם אין שם יורש אלא הוא, יורש הכל - אי ב"מבשרני", יורש מאי עבידתיה?
{ולימא ליה: בשילדה אי הכי, דקתני סיפא: ואם אמר: "כל מה שתלד אשתי, יטול", הרי זה יטול - "כל שתלד", "כל שילדה" מיבעי ליה!

(קמב,א) {ולימא ליה: דאמר: "לכשתלד!" ארב הונא לטעמיה, דאמר **רב הונא**: אף לכשתלד לא קנה! דאמר **רב נחמן**: המזכה לעובר, לא קנה - לכשתלד, קנה. ו**רב הונא** אמר: אף לכשתלד לא קנה. ו**רב ששת** אמר: אחד זה ואחד זה קנה. אמר **רב ששת**: מנא אמינא לה? דתניא: גר שמת, ובזבזו ישראל נכסיו, ושמעו שיש לו בן או שהיתה אשתו מעוברת, חייבין להחזיר. החזירו הכל ואחר כך שמעו שמת בנו או שהפילה אשתו - החזיק בשניה, קנה, ובראשונה, לא קנה - ואי סלקא דעתך עובר לא קני, למה להו אחזוקי בשניה?! הא אחזיקו להו חדא זימנא! אאמר **אביי**: ירושה הבאה מאיליה שאני! <<**רבא** אמר: שאני התם, דרפוי מרפיאן בידיהו מעיקרא גמאי בינייהו? אאיכא בינייהו ששמעו בו שמת, ולא מת, ואחר כך מת

{תא שמע: תינוק בן יום אחד, נוחל ומנחיל - בן יום אחד, אין - עובר, לא! אהא אמר **רב ששת**: נוחל בנכסי האם, להנחיל לאחין מן האב. ודוקא בן יום אחד, אבל עובר לא. מאי טעמא? **(קמב,ב)** דהוא מיית ברישא, ואין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחין מן האב {למימרא דהוא מיית ברישא?! והא הוה עובדא, ופרכס

תלתא פרכוסי! אמר **מר בר רב אשי**: מידי דהוה אזנב הלטאה, שמפרכסת!

«**מר בריה דרב יוסף** משמיה **דרבא** אמר: לומר שממעט בחלק בכורה. ודוקא בן יום אחד, אבל עובר לא. מאי טעמא? (דברים כא) "וילדו לו", אמר רחמנא. דאמר **מר בריה דרב יוסף** משמיה **דרבא**: בן שנולד לאחר מיתת אביו, אינו ממעט בחלק בכורה - מאי טעמא? "וילדו לו", אמר רחמנא, והא ליכא!

בסורא מתנו הכי - בפומבדיתא מתנו הכי: אמר **מר בריה דרב יוסף** משמיה **דרבא**: בכור שנולד לאחר מיתת אביו, אינו נוטל פי שנים גמאי טעמא? "יכיר" אמר רחמנא, והא ליתא דיכיר

והלכתא ככל הני לישני דאמר מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא

אמר **רבי יצחק** אמר **רבי יוחנן**: המזכה לעובר, לא קנה. ואם תאמר: גמשתינו?! אהואיל ודעתו של אדם קרובה אצל בנו! אמר ליה **שמואל לרב חנא בגדתאה**: "פוק, אייתי לי בי עשרה, ואימר לך באפייהו: המזכה לעובר, קנה!"

והלכתא: המזכה לעובר לא קנה

ההוא דאמר לדביתהו: "נכסי לבני דיהוו לי מיניך". אתא בריה קשישא. אמר ליה: "ההוא גברא, מאי תיהוי עליה?!" אמר ליה: "זיל קני כחד מברא!" גהנד, ודאי לא קנו, דאכתי ליתנהו - האי, אית חולק לטליא במקום בניא, או לית ליה חולק לטליא במקום בניא? **ארבי אבין ורבי מיישא ורבי ירמיה**, דאמרי: אית חולק לטליא במקום בניא «**ארבי אבהו ורבי חנינא בר פפי ורבי יצחק נפחא**, דאמרי: לית חולק לטליא במקום בניא. אמר ליה **רבי אבהו לרבי ירמיה**: גהלכתא כוותן או הלכתא כותייכו? אמר ליה: פשיטא דהלכתא כוותן, דקשישנא מינייכו, ולאן הלכתא כוותייכו, דדרדקי אתון! אמר ליה: מידי בקשישותא תליא מילתא?! -

בטעמא תליא מילתא! - וטעמא מאי? אזיל לגביה דרבי אבין,
דאסברתה ניהליה, **(קמגא)** וכרכיש בה רישיה בי מדרשא. אזל
לגביה. אמר ליה: אילו אמר ליה: "קני כחמור", מי קני?! דאיתמר:
"קני כחמור", לא קנה; "את וחמור", **רב נחמן** אמר: קנה מחצה,
ורב המנונא אמר: לא אמר כלום, **ורב ששת** אמר: קנה הכל
אמר **רב ששת**: מנא אמינא לה? דתניא: **רבי יוסי** אומר: אין לך
מר בקישות אלא פנימי שבו! לפיכך, כשהוא תורם, מוסיף על
החיצון שבו ותורם - אמאי?! "את וחמור" הוא! אשאי התם,
דמדאורייתא תרומה מעלייתא היא, דאמר **רבי אילעא**: מנין
לתורם מן הרע על היפה, שתרומתו תרומה? שנאמר: (במדבר יח)
"ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו", ואם אינו קדוש,
נשיאות חטא למה?! - מכאן לתורם מן הרע על היפה, שתרומתו
תרומה!

{אמר ליה **רב מרדכי לרב אשי**: מתיב **רב אויא** תיובתא: מעשה
בחמש נשים, ובהן שתי אחיות. וליקט אחד כלכלה של תאנים,
ושלהן היתה, ושל שביעית היתה. ואמר: "הרי כולכן מקודשות לי
בכלכלה זאת!", וקבלה אחת מהן על ידי כולן. אמרו חכמים: אין
אחיות מקודשות! - אחיות הוא דאין מקודשות - הא נכריות,
מקודשות! ואמאי?! "את וחמור" היא! אמר ליה: היינו דחזאי **רב**
הונא בר אויא בחלמא, דמותיב **רב אויא** תיובתא: לאו מי
אוקימנא דאמר: "הראויה מכם לביאה תתקדש לי!"

ההוא דאמר לה לדביתהו: "נכסיי לך ולבניך" - אמר **רב יוסף**:
קנתה מחצה! ואמר **רב יוסף**: מנא אמינא לה? דתניא: **רבי** אומר:
{(ויקרא כד) "והיתה לאהרן ולבניו" - מחצה לאהרן מחצה לבניו }
אמר ליה **אביי**: בשלמא התם, אהרן בר חלוקה הוא - להכי פרט
ביה רחמנא למשקל פלגא! - אשה, לאו בת ירושה היא - דיה
שתטול כאחד מן הבנים! איני! והא עובדא הוה בנהרדעא,
ואגביה **שמואל פלגא**; בטבריא, ואגביה **רבי יוחנן פלגא**! ותו, כי
אתא **רב יצחק בר יוסף**, אמר: ההוא דמי כלילא, דשדו דבי מלכא

אאבולי ואאיסטרוגי. אמר **רבי**: ניתבו אבולי פלגא, ואיסטרוגי פלגא! {הכי השתא! התם, מעיקרא, כי הוו כתבי, אאבולי הוו כתבי, ואיסטרוגי הוו מסייעי בהדייהו. וידע מלכא דהוו קא מסייעי - השתא, מאי דקא כתבי אאבולי ואאיסטרוגי, למימרא דהני פלגא והני פלגא

{מתלב **רבי זירא**: האומר: "הרי עלי מנחה מאה עשרון להביא בשני כלים", מביא ששים בכלי אחד, וארבעים בכלי אחד. (קמג, ב) ואם הביא חמשים בכלי אחד וחמשים בכלי אחד, יצא ~"אם הביא", אין - לכתחלה, לא! - ואי סלקא דעתך: כל כי האי גוונא פלגא ופלגא הוא, אפילו לכתחלה נמי! אהכי השתא! התם, אנן סהדי דהאי גברא, מעיקרא לקרבן גדול קא מכוין, והאי דקאמר "בשני כלים", דידע דלא אפשר לאתויי בכלי אחד - כמה דאפשר לאיתויי, מייתנין

#והלכתא כוותיה דרב יוסף בשדה, ענין, ומחצה

ההוא דשדר פיסקי דשיראי לביתיה. אמר **רבי אמני**: הראויין לבנים, לבנים; ראויין לבנות, לבנות - ולא אמרן אלא דלית ליה כלתא, אבל אית ליה כלתא, לכלתיה שדר - ואי בנתיה לא נסיבן, לא שבק בנתיה ומשדר לכלתיה

ההוא דאמר להו: "נכסיי לבניי". הוה ליה ברא וברתא גמי קרו אינשי לברא "בניי"¹? או דלמא לא קרו אינשי לברא "בניי", ולמושכה לברתא במתנה קאתי?

אמר **אבני**: תא שמע: (בראשית מו) "ובני דן חושים" {אמר ליה **רבא**: דלמא כדתנא דבי חזקיה, שהיו מרובין כחושים של קנה! | אלא אמר **רבא**: (במדבר כו) "ובני פלוא אליאב" <<**רב יוסף** אמר: (דברי הימים א ב) "ובני איתן עזריה"

ההוא דאמר להו: "נכסאי לבנאי" - הוה ליה ברא ובר ברא גקרו אינשי לבר ברא "ברא" או לא? **ארב חביבא** אמר: קרו אינשי לבר

1 לפננו: "ולסלוקי לברתא מעישור קאתי", ורש"ל מחקו

ברא "ברא" **אמר בר רב אשי** אמר: לא קרו אינשי לבר ברא
"ברא". תניא כוותיה דמר בר רב אשי: המודר הנאה מבנים, מותר
בבני בנים

משנה: הניח בנים גדולים וקטנים - השביחו גדולים את הנכסים,
השביחו לאמצע. אם אמרו: "ראו מה שהניח אבא! הרי אנו עושין
ואוכלים!", השביחו לעצמן. וכן האשה שהשביחה את הנכסים,
השביחה לאמצע. אם אמרה: "ראו מה שהניח לי בעלי! הרי אני
עושה ואוכלת!", השביחה לעצמה

גמרא: אמר **רב חביבא בריה דרב יוסף בריה דרבא** משמיה **דרבא:**
לא שנו אלא ששבחו נכסים מחמת נכסים, אבל שבחו נכסים
מחמת עצמן, השביחו לעצמן {איני! והא אמר **ר' חנינא:** אפילו לא
הניח להם אביהם אלא **(קמד,א)** אודייני, השכר לאמצע - והא
אודייני, דמחמת עצמו הוא! אשאי אודייני, דלנטירותא הוא
דעבידא, ואפילו קטנים נמי מצו מנטרי לה!

אמרו: "ראו מה שהניח אבא! הרי אנו עושין ואוכלין!" - השביחו
לעצמן -- רב ספרא, שבק אבוה זוזי. שקלינהו. עבד בהו עיסקא.
אתו אחי, תבעוהו בדינא קמיה **דרבא**. אמר להו: רב ספרא גברא
רבה הוא! לא שביק גירסיה וטרח לאחריני!

האשה שהשביחה את הנכסים, השביחה לאמצע -- האשה בנכסי
יתמי, מאי עבידתה?! אמר **רבי ירמיה:** באשה יורשת {פשיטא!
כמהו דתימא? כיון דלאו דרכה למטרח, אף על גב דלא פריש,
כמו דפריש דמי - קמשמע לן!

ואם אמרה: "ראו מה שהניח לי בעלי! הריני עושה ואוכלת!",
השביחה לעצמה -- {פשיטא! כמהו דתימא? כיון דשביחא לה

מילתא דאמרי "קא טרחא קמי יתמי", אחולי אחלה - קא משמע לן!

אמר **רבי חנינא**: המשיא אשה לבנו גדול בבית, קנאו. ודוקא גדול, ודוקא בתולה, ודוקא אשתו ראשונה, ודוקא שהשיאו ראשון ופשיטא: ייחד לו אביו בית ועלייה, בית קנה, עלייה לא קנה - בית ואכסדרה, מהו? שני בתים, זה לפניס מזה, מהו? - תיקו!
{מיתבי: ייחד לו אביו בית וכלי בית - כלי בית קנה, בית לא קנה. אמר **רבי ירמיה**: כגון שהיה אוצרו של אביו מונח שם. נהרדעי אמרי: אפילו שובכא דיוני. **רב יהודה ורב פפי** אמרי: אפילו עציצא דהרסנא

מר זוטרא אנסביה לבריה, ותלא ליה סנדלא. רב אשי נסביה לבריה, ותלא ליה אשישא דמשחא

אמר **מר זוטרא**: הני תלת מילי, שוינהו רבנן כהלכתא בלא טעמא: חדא, הא; אידך, דאמר **רב יהודה** אמר **שמואל**: הכותב כל נכסיו לאשתו, לא עשאה אלא אפוטרופא; אידך, דאמר **רב**: "מנה לי בידך. תנהו לפלוני במעמד שלשתן!", קנה

(קמד, ב) משנה: אחין השותפין שנפל אחד מהן לאומנות, נפל לאמצע. חלה ונתרפא, נתרפא משל עצמו

גמרא: תנא: האי אומנות, לאומנות המלך

תנו רבנן: אחד מן האחין, שמינוהו גבאי או פולמוסטוס - אם מחמת האחין, לאחין; אם מחמת עצמו, לעצמו -- אם מחמת אחין, לאחין - {פשיטא! לא! צריכא דחריף טפי! מהו דתימא? חורפיה גרים ליה - קא משמע לן!

תנו רבנן: אחד מן האחין, שנטל מאתים זוז ללמוד תורה או ללמוד אומנות - יכולין האחין לומר לו: "אם אתה אצלנו, יש לך

מזונות - אם אין אתה אצלנו, אין לך מזונות!" {וליתבו ליה כל היכא דאיתיה?! | <מסייע ליה לרב הונא, דאמר **רב הונא**: ברכת הבית ברובה {וליתבו ליה לפי ברכת הבית?! | <אין² הכי נמי!

חלה ונתרפא, נתרפא משל עצמו -- שלח **רבין** משמיה דר' אלעא: לא שנו אלא שחלה בפשיעה, אבל באונס, נתרפא מן האמצע {היכי דמי בפשיעה? <כדרבי חנינא, דאמר **רבי חנינא**: הכל בידיו שמים חוץ מצנים פחים, שנאמר: (משלי כב) "צנים פחים בדרך עקש, שומר נפשו ירחק מהם"

משנה: האחין שעשו מקצתן שושבינות בחיי האב - חזרה שושבינות, חזרה לאמצע. שהשושבינות נגבית בבית דין. אבל השולח לחבירו כדי יין וכדי שמן, אין נגבין בבית דין, מפני שהן גמילות חסדים

גמרא: {ורמינהי: שלח לו אביו שושבינות, כשהיא חוזרת, חוזרת לו; נשתלחה לאביו שושבינות, כשהיא חוזרת, חוזרת מן האמצע <אמר **רבי אסי** אמר ר' יוחנן: כי תנן נמי מתניתין, "נשתלחה לאביו" תנן! {והא "אחין שעשו מקצתן שושבינות" קתני! <תני "למקצתן" {והא "חזרה שושבינות" קתני! <הכי קאמר: חזרה לגבות, נגבית מאמצע

<<**רבי אסי** אמר: לא קשיא - כאן בסתם, כאן במפרש! כדתניא: שלח לו אביו שושבינות, כשהיא חוזרת, חוזרת לו. שלח אביו שושבינות סתם, כשהיא חוזרת, חוזרת לאמצע

<<**שמואל** אמר: הכא ביבם עסקינן, שאינו נוטל בראוי כבמוחזק! {מכלל דאידך משלם?! לימא³: "תנו לי שושביני, ואשמח עמו!" - מי לא תניא: מקום שנהגו להחזיר קדושין, מחזירין; מקום

2 כד גרסת הב"ח, ולפננו חסר
3 גרסת הב"ח: "נימא"

שנהגו שלא להחזיר, אין מחזירין ~ ואמר **רב יוסף בר אבא** אמר **מר עוקבא** אמר **שמואל**: לא שנו אלא שמתה היא, אבל מת הוא, אין מחזירין! מאי טעמא? יכולה היא שתאמר: **(קמה, א)** "תנו לי בעלי ואשמח עמו!" - הכא נמי, נימא: "תנו לי שושביני ואשמח עמו!" אמר **רב יוסף**: הכא במאי עסקינן? כגון ששמח עמו שבעה ימי משתה, ולא הספיק לפורעו עד שמת

^ לימא: "תנו לי בעלי ואשמח עמו!" תנאי היא, דתניא: המארס את האשה - בתולה גובה מאתים, ואלמנה מנה. מקום שנהגו להחזיר קדושין, מחזירין; מקום שנהגו שלא להחזיר קדושין, אין מחזירין, דברי **רבי נתן**. **רבי יהודה הנשיא** אומר: באמת אמרו: מקום שנהגו להחזיר, מחזירין; מקום שנהגו שלא להחזיר, אין מחזירין ~ רבי יהודה הנשיא היינו תנא קמא! - אלא לאו "תנו לי בעלי ואשמח עמו!" איכא בינייהו, וחסורי מחסרא, והכי קתני: המארס את האשה - בתולה גובה מאתים, ואלמנה מנה. במה דברים אמורים? דהדר ביה איהו! - אבל מתה, מקום שנהגו להחזיר, מחזירין - מקום שנהגו שלא להחזיר, אין מחזירין - ודוקא שמתה היא, אבל מת הוא, אין מחזירין. מאי טעמא? יכולה היא שתאמר: "תנו לי בעלי ואשמח עמו!" ~ ואתא רבי יהודה הנשיא למימר: באמת אמרו: בין מת הוא ובין מתה היא - מקום שנהגו להחזיר, מחזירין; מקום שנהגו שלא להחזיר, אין מחזירין - ולא מציא אמרה "תנו לי בעלי ואשמח עמו!"

כלא! דכולי עלמא יכולה שתאמר "תנו לי בעלי ואשמח עמו!", ודמית הוא, כולי עלמא לא פליגי - כי פליגי, שמתה היא. והכא בקדושין לטיבועין ניתנו קא מיפלגי - רבי נתן סבר: קדושין לאו לטיבועין ניתנו, ור' יהודה הנשיא סבר: קדושין לטיבועין ניתנו

{והא "מקום שנהגו להחזיר, מחזירין" קתני! אהכי קאמר:

וסבלונות, ודאי מקום שנהגו להחזיר מחזירין!

מחברת בבא בתרא - ט

והני תנאי כהני תנאי, דתניא: קדשה בככר - בתולה גובה מאתים
ואלמנה מנה, דברי **רבי מאיר**. **רבי יהודה** אומר: בתולה גובה
מאתים, ואלמנה מנה, ומחזרת לו את השאר. **רבי יוסי** אומר:
קדשה בעשרים, נותן לה שלשים חצאין; קדשה בשלשים, נותן לה
עשרים חצאין

~במאי עסקינן? ^אילימא שמתה - מי אית לה כתובה?!
^ואלא שמת הוא - אמאי מחזרת לו את השאר?! ונימא: "תנו לי
בעלי ואשמח עמו!"! אאלא באשת ישראל שזינתה! ~ובמאי? ^אי
ברצון, מי אית לה כתובה?! ^ואלא באונס - מישרא שריא ליה!
|אאלא באשת כהן שנאנסה, ובקדושין לטיבועין ניתנו קמיפלגי -
רבי מאיר סבר: קדושין לטיבועין ניתנו; ור' יהודה סבר: לאו
לטיבועין ניתנו; ורבי יוסי מספקא ליה, אי לטיבועין ניתנו אי לא -
והלכך קדשה בעשרים, נותן לה שלשים חצאין; קדשה בשלשים,
נותן לה עשרים חצאין

אמר **רב יוסף בר מניומי** אמר **רב נחמן**: בכל מקום שנהגו להחזיר,
מחזירין - ותרגומא: נהרדעא גשאר בבל מאי? **ארבה ורב יוסף**,
דאמרי תרוייהו: מוהרי הדרי - קדושי לא הדרי

אמר **רב פפא**: הלכתא: בין שמת הוא, בין שמתה היא, והדר ביה
הוא - מוהרי הדרי, קדושי לא הדרי; הדרא בה איהי - אפילו
קדושי נמי הדרי

אמימר אמר: קדושי לא הדרי - גזירה שמא יאמרו קדושין
תופסין באחותה

רב אשי אמר: גיטה מוכיח עליה #והא דרב אשי בדותא היא,
דאיכא דשמע בהא ולא שמע בהא

מחברת בבא בתרא - ט

שהשושבינות נגבית בבית דין -- תנו רבנן: חמשה דברים נאמרו בשושבינות: נגבית בבית דין, וחוזרת בעונתה, ואין בה משום רבית, **(קמה, ב)** ואין השביעית משמטתה, ואין הבכור נוטל בה פי שנים -- נגבית בבית דין - גמאי טעמא? אכמלוה דמיא; ואין בה משום רבית - דלאו אדעתא דהכי יהב ליה; ואין השביעית משמטתה - דלא קרינא ביה "לא יגוש"; ואין הבכור נוטל פי שנים - דהוה ליה ראוי, ואין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק

אמר **רב כהנא**: כללא דשושבינותא: הוה במתא - איבעי ליה למיתא; שמע קל טבלא - איבעי ליה למיתא; לא שמע קל טבלא - איבעי ליה לאודועיה - תרעומת אית ליה; שלומי משלם

גועד כמה? אמר **אביי**: נהגו בני גננא: עד זוזא, אייתא בכפיה אכליה בכרסיה; עד ארבעה, משלם פלגא; מכאן ואילך, איניש איניש כחשיבותיה

תנו רבנן: עשה עמו בפומבי, ובקש לעשות עמו בצנעא - יכול לומר לו: "בפומבי אעשה עמך, כדרך שעשית עמי!"; עשה עמו בבתולה, ובקש לעשות עמו באלמנה - יכול לומר לו: "בבתולה אעשה עמך, כדרך שעשית עמי!"; עשה עמו בשניה, ובקש לעשות עמו בראשונה - יכול לומר לו: "לכשתשא אשה אחרת, אעשה עמך!"; עשה עמו באחת, ובקש לעשות עמו בשתיים - יכול לומר לו: "באחת אעשה עמך, כדרך שעשית עמי"

תנו רבנן: עתיר נכסין עתיר פומבי - זה הוא בעל הגדות; עתיר סלעים עתיר תקוע - זהו בעל פלפול; עתיר משח עתיר כמס - זהו בעל שמועות. הכל צריכין למרי חטיא, גמרא

אמר **רבי זירא** אמר **רב**: מאי דכתיב: (משלי טו) "כל ימי עני רעים" - זה בעל גמרא; "וטוב לב משתה תמיד" - זה בעל משנה. **רבא** אמר איפכא. והיינו דאמר **רב משרשיא** משמיה **דרבא**: מאי דכתיב: (קוהלת י) "מסיע אבנים יעצב בהם בוקע עצים יסכן

מחברת בבא בתרא - ט

בס"ק? - "מסיע אבנים יעצב בהן" - אלו בעלי משנה; "בוקע עצים יסכן בס"ק - אלו בעלי גמרא

רבי חנינא אמר: "כל ימי עני רעים" - זה שיש לו אשה רעה; "וטוב לב משתה תמיד" - זה שיש לו אשה טובה. **רבי ינאי** אמר: "כל ימי עני רעים" - זה איסטניס; "וטוב לב משתה תמיד" - זה שדעתו יפה

רבי יוחנן אמר: "כל ימי עני רעים" - זה רחמן; "וטוב לב משתה תמיד" - זה אכזרי

ורבי יהושע בן לוי אמר: "כל ימי עני רעים" - זה שדעתו קצרה; "וטוב לב משתה תמיד" - זה שדעתו רחבה

(קמו,א) ואמר ר' יהושע בן לוי: "כל ימי עני רעים" - וזה איכא שבתות וימים טובים! כדשמואל, דאמר **שמואל:** שנוי וסת תחלת חולי

כתיב בספר בן סירא: "כל ימי עני רעים. בן סירא אומר: אף לילות בשפל גגים גגו" - ממטר גגים לגגו; "ברום הרים כרמו" - מעפר כרמו לכרמים

משנה: השולח סבלונות לבית חמיו - שלח שם מאה מנה, ואכל שם סעודת חתן, אפילו בדינר, אינן נגבין; לא אכל שם סעודת חתן, הרי אלו נגבין. שלח סבלונות מרובין שיחזרו עמה לבית בעלה, הרי אלו נגבין; סבלונות מועטין שתשתמש בהן בבית אביה, אין נגבין

גמרא: אמר **רבא:** דוקא דינר, אבל פחות מדינר, לא {פשיטא - "דינר" תנן! כמהו דתימא? הוא הדין, דאפילו פחות מדינר, והאי דקתני "דינר", אורחא דמילתא קתני - קא משמע לן!

ג' "אכל" תנן - שתה, מאי? "הוא" תנן - שלוחו, מאי? "שם" תנן - שגר לו, מאי?

{תא שמע: דאמר **רב יהודה** אמר **שמואל**: מעשה באדם אחד ששגר לבית חמיו מאה קרונות של כדי יין ושל כדי שמן ושל כלי כסף ושל כלי זהב ושל כלי מילת. ורכב בשמחתו, והלך ועמד על פתח בית חמיו, והוציאו כוס של חמין, ושתה ומת. וזו הלכה העלה **רבי אחא שר הבירה** לפני חכמים לאושא. ואמרו: סבלונות העשוין ליבלות, אין נגבין. ושאיין עשוין ליבלות, נגבין ~ שמע מינה: אפילו שתה! ~ שמעת מינה: אפילו פחות מדינר! <אמר **רב אשי**: מאן לימא לן דלא שחקי ליה מרגניתא דשויא אלפא זוזי, ואשקיה!?

{שמעת מינה: אפילו שגרו לו <דלמא כל פתח בית חמיו, כבית חמיו דמי!

איבעיא להו: גמהו שישלש? גשבח סבלונות מהו? כיון דאי איתנהו, לדידיה הדרי, ברשותיה שבוח? או דלמא, כיון דאי אבדי או מגנבי, בעי שלומי ליה, ברשותא דידה שבוח? - תיקו גבעי **רבא**: סבלונות העשוין ליבלות, ולא בלו, מהו?

{תא שמע: וזו הלכה העלה **רבי אחא שר הבירה** לפני חכמים באושא, ואמרו: סבלונות העשוין ליבלות אין נגבין, ושאיין עשוין ליבלות נגבין - מאי? לאו אף על גב דלא בלו? <לא - דבלו! {תא שמע: סבלונות מועטין שתשתמש בהן והיא בבית אביה, אין נגבין <תרגמה **רבא** בייבא וסבכתא

אמר **רב יהודה** אמר **רב**: מעשה באדם אחד, ששגר לבית חמיו יין חדש ושמן חדש וכלי פשתן חדש בעצרת גמאי קא משמע לן? <איבעית אימא: חשיבותא דארץ ישראל קמשמע לן <ואיבעית אימא: דאי טעין, טענתיה טענה

אמר **רב יהודה** אמר **רב**: מעשה באדם אחד, שאמרו לו: "אשתו תותרנית היא!" ונכנס אחריה לחורבה לבודקה. אמר לה: "ריח

צנון אני מריח בגליל" **(קמוב)** אמרה ליה: "מאן יהיב לן מכותבות דיריחו ואכלנא ביה!" נפל עליה חורבה ומתה⁴. אמרו חכמים: הואיל ולא נכנס אחריה אלא לבודקה - מתה, אינו יורשה

סבלונות מועטין שתשתמש בהן בבית אביה, אין נגבין -- יתיב **רבין סבא** קמיה **דרב פפא**, ויתיב וקאמר: בין שמתה היא, ובין שמת הוא, הדר הוא - סבלונות הדרי, מאכל ומשתה לא הדר; הדרא בה איהי - הדרא אפילו כישא דירקא

אמר **רב הונא בריה דרב יהושע**: ושמין להן דמי בשר בזול געד כמה בזול? אעד תילתא

משנה: שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים, ושייר קרקע כל שהוא, מתנתו קיימת; לא שייר קרקע כל שהוא, אין מתנתו קיימת **גמרא**: גמאן תנא דאזלינן בתר אומדנא?

אמר **רב נחמן**: רבי שמעון בן מנסיא היא, דתניא: הרי שהלך בנו למדינת הים, ושמע שמת בנו, ועמד וכתב כל נכסיו לאחר, ואחר כך בא בנו - מתנתו מתנה. **רבי שמעון בן מנסיא** אומר: אין מתנתו מתנה, שאלמלי היה יודע שבנו קיים, לא היה כותבן

אמר: **ר' שמעון שזורי** היא, דתניא: בראשונה היו אומרים: היוצא בקולר, ואמר: "כתבו גט לאשתי!", הרי אלו יכתבו ויתנו. חזרו לומר: אף המפרש והיוצא בשיירא. **רבי שמעון שזורי** אומר: אף המסוכן

{ורב נחמן, מאי טעמא לא מוקים לה כרבי שמעון שזורי? אשאני התם, דאמר "כתבו" {ורב ששת, מאי טעמא לא מוקים לה כרבי שמעון בן מנסיא? אומדנא דמוכח שאני!

גמאן תנא להא דתנו רבנן: הרי שהיה חולה ומוטל במטה, ואמרו לו: נכסיך למי? ואמר להן: **(קמז,א)** "דומה שיש לי בן - עכשיו שאין לי בן, נכסי לפלוני". היה חולה ומוטל במטה, ואמרו לו: "נכסיו למי?" אמר להן: "דומה שאשתי מעוברת. עכשיו שאין אשתי מעוברת, נכסי לפלוני", ונודע שיש לו בן, או שהיתה אשתו מעוברת - אין מתנתו מתנה

^ לימא: ר' שמעון בן מנסיא היא, ולא רבנן אפילו תימא רבנן - "דומה" שאני! גודקארי לה, מאי קארי לה? כמהו דתימא? צעריה הוא דקא מדכר - קא משמע לן!

אמר ר' זירא אמר רב: מנין למתנת שכיב מרע שהיא מן התורה? אשנאמר: (במדבר כז) "והעברתם את נחלתו לבתו" - יש לך העברה אחרת שהיא כזו, ואי זו? זו מתנת שכיב מרע!

<<רב נחמן אמר רבה בר אבוה: מהכא: (במדבר כז) "ונתתם את נחלתו לאחיו" - יש לך נתינה אחרת שהיא כזו, ואי זו? זו מתנת שכיב מרע!

{ורב נחמן, מאי טעמא לא אמר מ"והעברתם"? אהוא מיבעי ליה לכדרבי, דתניא: רבי אומר: בכולן נאמרה בהן נתינה, וכאן נאמרה העברה - אין לך שמעביר נחלה משבט לשבט אלא בת, הואיל ובנה ובעלה יורשין אותה גור' זירא, מאי טעמא לא אמר מ"ונתתם"? אורחיה דקרא הוא!

<<<רב מנשיא בר ירמיה אמר: מהכא: (מלכים ב כ) "בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה" - בצואה בעלמא

<<<<רמי בר יחזקאל אמר: מהכא: (שמואל ב יז) "ואחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבש את החמור וילך אל ביתו אל עירו ויצו אל ביתו ויחנק" - בצואה בעלמא

תנו רבנן: שלשה דברים צוה אחיתופל את בניו: אל תהיו במחלוקת; ואל תמרדו במלכות בית דוד; ויום טוב של עצרת ברור, זרעו חטים. **מר זוטרא** אמר: "בלול" איתמר. אמרי **נהרדעי** משמיה דר' **יעקב**: לא "ברור" ברור ממש, ולא "בלול" בלול ממש, אלא אפילו בלול ורוח צפונית מנשבתו, זה הוא "ברור"

אמר ליה **רבי אבא לרב אשי**: אנן אדרב יצחק בר אבדימי מתנינן לה, דאמר **רב יצחק בר אבדימי**: מוצאי יום טוב האחרון של חג, הכל צופין לעשן המערכה. נטה כלפי צפון, עניים שמחים ובעלי בתים עצבין, מפני שגשמי שנה מרובין, ופירות מרקיבין; נטה כלפי דרום, עניים עצבים ובעלי בתים שמחין, מפני שגשמי שנה מועטין, ופירות משתמרין; נטה כלפי מזרח, הכל שמחין; כלפי מערב, הכל עצבין

{ורמינהי: מזרחית לעולם יפה; מערבית לעולם קשה; רוח צפונית יפה לחטים בשעה שהביאו שליש, וקשה לזיתים בשעה שיניצו; ורוח דרומית קשה לחטין בשעה שהביאו שליש, ויפה לזיתים בשעה שיניצו. ואמר **רב יוסף ואיתימא מר זוטרא ואיתימא רב נחמן בר יצחק**: וסימנך: שלחן בצפון, ומנורה בדרום - האי מרבי דידיה, והאי מרבי דידיה כלא קשיא - הא לן והא להו!

תניא: **אבא שאול** אומר: יום טוב של עצרת ברור, סימן יפה לכל השנה כולה

אמר **רב זביד**: האי יומא קמא דריש שתא, אי חמים, כולה שתא חמימא - אי קריר, כולה שתא קרירא; למאי נפקא מינה? (**קמז**, **ב**) <לתפלתו של כהן גדול!

<<<<אורבא אמר **רב נחמן**: מתנת שכיב מרע מדרבנן בעלמא היא, שמא תטרף דעתו עליו {ומי אמר רב נחמן הכי?! והא אמר **רב**

נחמן: אף על גב דאמר **שמואל:** המוכר שטר חוב לחבירו, וחזר ומחלו, מחול. ואפילו יורש מוחל - מודה שמואל שאם נתנו במתנת שכיב מרע, דאינו יכול למוחלו ~ אי אמרת בשלמא, דאורייתא - משום הכי אינו יכול למחול! אלא אי אמרת דרבנן היא, אמאי אינו יכול למחול? <אינה של תורה, ועשאוה כשל תורה

אמר **רבא** אמר **רב נחמן:** שכיב מרע שאמר: "ידור פלוני בבית זה", "יאכל פלוני פירות דקל זה", לא אמר כלום, עד שיאמר: "תנו בית זה לפלוני וידור בו", "תנו דקל זה לפלוני ויאכל פירותיו" { למימרא דסבר ר' נחמן: מילתא דאיתא בבריא, איתא בשכיב מרע - דליתא בבריא, ליתא בשכיב מרע?! והא אמר **רבא** אמר **רב נחמן:** (קמח,א) שכיב מרע שאמר "תנו הלואתי לפלוני", הלואתו לפלוני - ואף על גב דליתיה בבריא!

<**רב פפא** אמר: הואיל ויורש, יורשה

<<**רב אחא בריה דרב איקא** אמר: הלואה איתא בבריא, וכדרב הונא אמר רב, דאמר **רב הונא** אמר **רב:** "מנה לי בידך - תנהו לפלוני!" - במעמד שלשתן, קנה

גאיבעיא להו: דקל לאחד ופירותיו לאחר, מהו? גמי שייר מקום פירי או לא שייר? גאם תמצוי לומר לאחר לא הוי שיור, לעצמו⁵, מהו? <אמר **רבא** אמר **רב נחמן:** אם תמצוי לומר דקל לאחד ופירותיו לאחר, לא הוי שיור - מקום פירי דקל לאחד ושייר פירותיו לפניו, שייר מקום פירי! - מאי טעמא? - כל לגבי נפשיה, בעין יפה משייר!

אמר ליה ר' **אבא לרב אשי:** אנן אדרבי שמעון בן לקיש מתנינן לה, דאמר **רבי שמעון בן לקיש:** המוכר בית לחבירו, ואמר לו: "על מנת שדיוטא העליונה שלי" - דיוטא העליונה שלו (קמח,ב)

5 לפננו: "חוץ מפירותיו", והב"ח מחקו

גאיבעיא להו: בית לאחד ודיוטא לאחד, מהו? מי הוי שיור או לא? גאם תמצא לומר בית לאחד ודיוטא לאחד לא הוי שיור, "חוץ מדיוטא", מהו? אמר **רבא** אמר **רב נחמן**: אם תמצא לומר בית לאחד ודיוטא לאחד, לא הוי שיור - "חוץ מדיוטא" הוי שיור, ואלבא **דרב זביד**, דאמר: שאם רצה להוציא בה זיזין, מוציא - אלמא כיון דשייר דיוטא, מקום זיזין נמי שייר⁶

אמר **רב יוסף בר מניומי** אמר **רב נחמן**: שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים, רואין: אם במחלק - מת, קנו כולן; עמד, חוזר בכולן; אם בנמלך - מת, קנו כולן; עמד, אינו חוזר אלא באחרון {ודלמא⁷ עיוני קא מעיין, והדר יהיב? אסתמיה דשכיב מרע, מידק דייק והדר יהיב!

אמר **רב אחא בר מניומי** אמר **רב נחמן**: שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים, ועמד, אינו חוזר - חיישינן שמא יש לו נכסים במדינה אחרת {ואלא מתניתין דקתני "לא שייר קרקע כל שהוא, אין מתנתו קיימת", היכי משכחת לה?! אמר **רב חמא**: באומר "כל נכסי" <<מר בר רב אשי אמר: במוחזק לן דלית ליה

גאיבעיא להו: חזרה במקצת הוי חזרה בכולה או לא? {תא שמע: כולן לראשון ומקצתן לשני - שני קנה, ראשון לא קנה ~מאי? לאו בשמת?! <לא! - בשעמד! ~הכי נמי מסתברא, מדקתני סיפא: מקצתן לראשון וכולן לשני, ראשון קנה, שני לא קנה - אי אמרת בשלמא, בשעמד - משום הכי שני לא קנה! אלא אי אמרת בשמת, תרוייהו ליקנו!

{אמר ליה **רב יימר לרב אשי**: ותהוי נמי בשעמד! - אי אמרת בשלמא חזרה במקצת הויא חזרה בכולה, היינו דשני מיהת קנה -

6 לפננו: "הכא נמי כיון דאמר חוץ מפירותיו מקום פירי שייר" ורש"ל מחקו
7 גרסת הב"ח "ניחוש דלמא" וכן הרשב"ם

אלא אי אמרת חזרה במקצת לא הויה חזרה בכולה, ניהוי כמחלק, ולחד מינייהו לא ליקנו!

והלכתא: חזרה במקצת הויה חזרה בכולה - רישא משכחת לה בין שמת בין שעמד; סיפא לא משכחת לה אלא כשעמד

גאיבעיא להו: הקדיש כל נכסיו ועמד, מהו? מי אמרינן: כל לגבי הקדש, גמר ומקני? או דלמא כל לגבי נפשיה, לא גמר ומקני? גהפקיר כל נכסיו, מהו? מי אמרינן: כיון דאף לעניים כעשירים, גמר ומקני? או דלמא כל לגבי נפשיה, לא גמר ומקני? גחילק כל נכסיו לעניים, מאי? מי אמרינן: צדקה ודאי מגמר גמר ומקני? או דלמא כל לגבי נפשיה, לא גמר ומקני? - תיקו⁸

אמר **רב ששת**: "יטול" ו"יזכה" ו"יחזיק" ו"יקנה", כולן לשון מתנה הן

במתניתא תנא: אף "יחסינ" ו"ירת" בראוי ליורשו, ור' יוחנן בן ברוקא היא

גאיבעיא להו: (קמט,א) "יהנה בהן", מהי? דניהוי כולהו מתנה קאמר? או דלמא ליתהני מינייהו מידי קאמר? ג"יראה בהן", מהו? ג"יעמוד בהן", מהו? "ישען בהן" מהו? - תיקו

גאיבעיא להו: מכר כל נכסיו, מהו? אמר **רב יהודה** אמר **רב**: אם עמד, אינו חוזר. וזימנין אמר **רב יהודה** אמר **רב**: אם עמד, חוזר - ולא פליגי! הא דאיתנהו לזוזי בעינייהו, הא דפרעינהו בחובו

גאיבעיא להו: שכיב מרע שהודה, מהו?

{תא שמע: דאיסור גיורא, הוה ליה תריסר אלפי זוזי בי רבא. רב מרי בריה, הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה הואי, ובי רב הוה. אמר **רבא**: גהיכי ניקנינהו רב מרי להני זוזי? אי בירושה,

8 לפננו: "ל"א הקדיש כל נכסיו מהו הפקיר כל נכסיו מהו חילק כל נכסיו לעניים מהו תיקו" ורש"ל מחקו

לאו בר ירושה הוא! אי במתנה, מתנת שכיב מרע כירושה שוויה
רבנן - כל היכא דאיתיה בירושה, איתיה במתנה - כל היכא
דליתיה בירושה, ליתיה במתנה! אי במשיכה, ליתנהו גביה! אי
בחליפין, אין מטבע נקנה בחליפין! אי אגב קרקע, לית ליה
ארעא! אי במעמד שלשתן, אי שלח לי, לא אזילנא!

{מתקיף לה **רב איקא בריה דרב אמני**: אמאי?! ולודי איסור דהלין
זוזי דרב מרי נינהו, וליקנינהו באודיתא! - אדהכי, נפק אודיתא
מבי איסור. איקפד רבא. אמר: קא מגמרי טענתא לאינשי,
ומפסדי לי!

(קמט,ב) שייר קרקע כל שהוא, מתנתו קיימת ג' וכמה "כל שהוא"?
אמר **רב יהודה** אמר **רב**: קרקע כדי פרנסתו <**אורב ירמיה בר**
אבא אמר: מטלטלין כדי פרנסתו # אמר **רבי זירא**: כמה מכוונן
שמעתתא דסבי! קרקע, טעמא מאי? דאי קאי, סמיך עליה!
מטלטלי נמי, אי קאי, סמיך עילויהו!

{מתקיף לה **רב יוסף**: ומאי כוונתא?! מאן דאמר "מטלטלין" -
"קרקע" תנן! מאן דאמר "כדי פרנסתו" - "כל שהוא" תנן!

אמר ליה **אביי**: וכל היכא דתני "קרקע", קרקע דוקא?! והא תנן:
הכותב כל נכסיו לעבדו, יצא בן חורין; שייר קרקע כל שהוא, לא
יצא בן חורין. ר' **שמעון** אומר: לעולם הוא בן חורין, עד שיאמר:
"כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהן" (**קנא**)
~ ואמר **רב דימי בר יוסף** אמר ר' **אלעזר**: עשו מטלטלין שיור אצל
עבד, ולא עשו מטלטלין שיור אצל כתובה!

{התם, בדין הוא דלא ליתני "קרקע", ואידי דתנא רישא: **רבי**
עקיבא אומר: קרקע כל שהוא חייבת בפאה, ובבכורים, ולכתוב
עליהם פרוזבול, ולקנות עמהם נכסים שאין להם אחריות בכסף
ובשטר ובחזקה - משום הכי, קתני "קרקע"

אוכל היכא דתני "כל שהוא", לית ליה שיעורא?! והא תנן: **רבי דוסא בן הרכינס** אומר: חמש רחלות גוזזות מנה מנה ופרס, חייבות בראשית הגז. **וחכמים** אומרים: חמש רחלות גוזזות כל שהן ~ ואמרינן: וכמה "כל שהן"? אמר **רב**: מנה ופרס, ובלבד שיהו מחומשות {התם, בדין הוא דלא ליתני "כל שהוא", ואידי דקאמר תנא קמא שיעורא רבה, אמר איהו נמי שיעורא זוטרא, קרי לה "כל שהוא"

פשיטא: אמר: "מטלטלי לפלניא", כל מאני תשמישתיה קני, לבר מחטי ושערי; "כל מטלטלי לפלניא", אפילו חטי ושערי, ואפילו ריחים העליונה קנה, לבר מריחים התחתונה; "כל דמטלטל", אפילו ריחים התחתונה קני

איבעיא להו: עבדא כמקרקעא או כמטלטלא דמי?

{אמר ליה **רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי**: תא שמע: המוכר את העיר, מכר בתים שיחין ומערות ומרחצאות ובית הדין ובית השלחין. אבל לא את המטלטלין. ובזמן שאמר "היא וכל מה שבתוכה", אפילו היו בה בהמה או עבדים, הרי כולן מכורין ~ אי אמרת בשלמא, כמטלטלא דמי, משום הכי לא מיזדבן ברישא - אלא אי אמרת כמקרקעא דמי, אמאי לא מיזדבן?! אואלא מאי?! כמטלטלא דמי?! מאי "אפילו"?! ~ אלא מאי אית לך למימר? שאני מטלטלא דנייד ממטלטלא דלא נייד! - אפילו תימא כמקרקעא דמי - שאני מקרקעא דנייד ממקרקעא דלא נייד!

{אמר ליה **רבינא לרב אשי**: תא שמע: הכותב כל נכסיו לעבדו^ו, יצא בן חורין; שייר קרקע כל שהוא, לא יצא בן חורין. **ר' שמעון** אומר: לעולם הוא בן חורין עד שיאמר: "כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהן" ~ ואמר **רב דימי בר יוסף** אמר **רבי אלעזר**: עשו מטלטלין שיור אצל עבד, ולא עשו מטלטלין שיור

9 לפננו: "לעבדו כל נכסיו"

אצל כתובה ~ ואמר ליה **רבא** ל**רב נחמן** מאי טעמא? עבדא מטלטלא הוא, ומטלטלא למטלטלא הוי שיור. וכתובת אשה מקרקעא הוא, ומטלטלא למקרקעא לא הוי שיור (**קנב**) אמר ליה: אנן משום דלאו כרות גיטא מתנינן לה

אמר **רבא** אמר **רב נחמן**: חמשה "עד שיכתבו כל נכסיהם", ואלו הן: שכיב מרע, עבדו, אשתו, ובניו, מברחת - שכיב מרע, דתנן: שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים, ושייר קרקע כל שהוא, מתנתו קיימת - לא שייר קרקע כל שהוא, אין מתנתו קיימת; עבדו, דתנן: הכותב כל נכסיו לעבדו, יצא בן חורין - שייר קרקע כל שהוא, לא יצא בן חורין; אשתו, דאמר **רב יהודה** אמר **שמואל**: הכותב כל נכסיו לאשתו, לא עשאה אלא אפטרופא; בניו, דתנן: הכותב כל נכסיו לבניו, וכתב לאשתו קרקע כל שהוא, אבדה כתובתה; מברחת, דאמר מר: מברחת צריכה שתכתוב כל נכסיה. ובכולהו מטלטלי הוי שיור, לבר מכתובה, דאמקרקעי תקינו רבנן - ממטלטלי לא תקון רבנן. **אמימר** אמר: מטלטלי דכתיבי בכתובה, ואיתנהו בעינייהו, הוי שיור

אמר: "נכסי לפלניא" - עבדא איקרי "נכסי", דתנן: הכותב כל נכסיו לעבדו, יצא בן חורין
ארעא איקרי "נכסי", דתנן: נכסים שיש להן אחריות, נקנין בכסף ובשטר ובחזקה
גלימא איקרי "נכסי", דתנן: ושאין להן אחריות, אין נקנין אלא במשיכה
זוזי איקרי "נכסי", דתנן: ושאין להן אחריות, נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף ובשטר ובחזקה, כי הא דרב פפא, הוו

ליה תריסר אלפי זוזי בי חוזאי. אקנינהו ניהליה לרב שמואל בר אחא, אגב אסיפא דביתיה. כי אתא, נפק לאפיה עד תווד שטרא איקרי "נכסי", דאמר **רבה בר יצחק**: שני שטרות הן: אמר: "זכו בשדה זה לפלוני וכתבו לו את השטר", חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה; "על מנת שתכתבו לו את השטר", חוזר בין בשטר בין בשדה. **ורב חייא בר אבין** אמר **רב הונא**: שלשה שטרות הן - תרי הני דאמרן - אידך, אם קדם מוכר וכתב את השטר, כאותה ששנינו: (**קנא,א**) כותבין שטר למוכר, ואף על פי שאין לוקח עמו - כיון שהחזיק זה בקרקע, נקנה שטר כל מקום שהוא. וזו היא ששנינו: נכסים שאין להן אחריות נקנין עם הנכסים שיש להן אחריות, בכסף ובשטר ובחזקה

בהמה איקרי "נכסי", דתנן: המקדיש נכסיו, והיתה בהן בהמה ראויה לגבי מזבח - זכרים עולות, ונקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים

עופות איקרי "נכסי", דתנן: המקדיש נכסיו, והיו בהן דברים הראויין לגבי מזבח - יינות שמנים ועופות

תפלין איקרי "נכסי", דתנן: המקדיש נכסיו, מעלין לו תפלין, ואיבעיא להו: ספר תורה, מאי? כיון דלא מזדבן, דאסור לזבונה, לאו נכסי הוא? או דלמא, כיון דמזדבן ללמוד תורה ולישא אשה, נכסי הוא? - תיקו

סימן: זוטרא אימיה דעמרם מתרתיה אחוותא רב טובי ורב דימי ורב יוסף

אימיה דרב זוטרא בר טוביא, כתבינהו לנכסה לרב זוטרא בר טוביא, דבעיא לאנסובי ליה לרב זביד. אינסיבא וגרשה. אתיא לקמיה דרב ביבי בר אביי. אמר: משום אנסובי - והא אינסיבא! אמר ליה **רב הונא בריה דרב יהושע**: משום דאתו ממולאי,

אמריתו מילי מולייתא! אפילו למאן דאמר מברחת קני, הני מילי היכא דלא גליא דעתה - אבל הכא, גליא דעתה דמשום אינסובי הוא, והא אינסיבא ואיגרשה!

אימיה דרמי בר חמא, באורתא כתבתניהו לנכסה לרמי בר חמא. בצפרא כתבתניהו לרב עוקבא בר חמא. אתא רמי בר חמא לקמיה **דרב ששת**. אוקמיה בנכסי. אזל רב עוקבא בר חמא קמיה **דרב נחמן**. אוקמיה בנכסי. אתא רב ששת לקמיה **דרב נחמן**. אמר ליה: מאי טעמא אוקמיה מר לרב עוקבא בר חמא?! אי משום דהדרא בה - והא שכיבא! אמר ליה: הכי אמר **שמואל**: כל שאילו עמד חוזר, חוזר במתנתו {אימור דאמר שמואל לעצמו - לאחר, מי אמר?! אמר ליה: בפירוש אמר **שמואל**: בין לעצמו בין לאחר! אימיה דרב עמרם חסידא, הוה לה מלוגא דשטראי. כי קא שכבא, אמרה: "ליהוי לעמרם ברי!" אתו אחוה לקמיה **דרב נחמן**. אמרו ליה: "והא לא משך!" אמר להו: דברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו!

אחתיה דרב טובי בר רב מתנה, כתבתניהו לנכסה לרב טובי בר רב מתנה בצפרא. לפניא, אתא רב אחדבוי בר רב מתנה, בכה לה. אמר לה: "השתא אמרי: "מר צורבא מרבנן, ומר לאו צורבא מרבנן" כתבתניהו ניהליה. אתא לקמיה **דרב נחמן**. אמר ליה: הכי אמר **שמואל**: כל שאילו עמד, חוזר, חוזר במתנתו

אחתיה דרב דימי בר יוסף הוה לה פיסקתא דפרדיסא. כל אימת דהות חלשא, הוה מקניא ליה ניהליה, (**קנא, ב**) וכי קיימא, הות הדרא בה. זימנא חדא, חלשא. שלחה ליה: "תא קני!" שלח: "לא בעינא" שלחה ליה: "תא קני כל היכא דבעית!" אזל, שיירה, וקנו מינה. כי קיימא, הדרא בה. אתאי לקמיה **דרב נחמן**. שלח ליה: "תא!" לא אתא. אמר: "מאי איתי?! הא שיירה וקנו מינה!" שלח ליה: "אי לא אתית, מחינא לך בסילוא דלא מבע דמא!" אמר להו לסהדי: "היכי הוה מעשה?" אמרו ליה: "אמרה הכי: "ווי דקא

מיתה הך איתתא!" אמר להו: אם כן, הוה מצוה מחמת מיתה,
ומצוה מחמת מיתה חוזר!

איתמר: מתנת שכיב מרע במקצת. אמרוה רבנן קמיה **דרבא**,
משמיה דמר **זוטרא בריה דרב נחמן**, דאמר משמיה **דרב נחמן**:
הרי היא כמתנת בריא, והרי היא כמתנת שכיב מרע - הרי היא
כמתנת בריא, שאם עמד, אינו חוזר; והרי היא כמתנת שכיב מרע,
דלא בעיא קנין. אמר להו **רבא**: ולא אמינא לכו: לא תיתלו בוקי
סריקי ברב נחמן! הכי אמר **רב נחמן**: הרי היא כמתנת בריא,
ובעיא קנין

{איתיביה **רבא לרב נחמן**: שייר קרקע כל שהוא, מתנתו קיימת -
מאי?! לאו דלא קנו מיניה! אלא! דקנו מיניה! {אי הכי, אימא
סיפא: לא שייר קרקע כל שהוא, אין מתנתו קיימת - ואי דקנו
מיניה, אמאי אין מתנתו קיימת? אמר ליה: הכי אמר **שמואל**:
שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים, אף על פי שקנו מידו, עמד,
חוזר - בידוע שלא היה מצוה אלא מחמת מיתה

{איתיביה **רב משרשיא לרבא**: מעשה באמן של בני רוכל, שהיתה
חולה, ואמרה: "תנתן כבינתי לבתי!" - והוא בשנים עשר מנה.
ומתה, וקיימו דבריה אהתם, במצוה מחמת מיתה

{איתיביה **רבינא לרבא**: האומר: "תנו גט זה לאשתי", ו"שטר
שחרור זה לעבדי", ומת, לא יתנו לאחר מיתה; "תנו מנה לפלוני",
ומת, יתנו לאחר מיתה - וממאי דלא קנו מיניה? דומיא דגט - מה
גט, לאו בר קנין - אף האי נמי, דלא קנו מיניה! אהתם נמי,
במצוה מחמת מיתה

רב הונא בריה דרב יהושע אמר: מצוה מחמת מיתה בעלמא, בעיא
קנין. וכי תניא הני מתנייתא, במחלק כל נכסיו, דהיא מתנת
שכיב מרע שויה

והלכתא: מתנת שכיב מרע במקצת, בעיא קנין, ואף על גב דמת. מצוה מחמת מיתה לא בעיא קנין, והוא דמת - עמד, חוזר ואף על גב דקנו מיניה

(קנב,א) איתמר: מתנת שכיב מרע שכתוב בה קנין, **בי רב** משמיה **דרב** אמרי: ארכביה אתרי ריכשי! **ושמואל** אמר: לא ידענא מאי אדון בה! -- **בי רב** משמיה **דרב** אמרי: ארכביה אתרי ריכשי - הרי היא כמתנת בריא, הרי היא כמתנת שכיב מרע - הרי היא כמתנת בריא, שאם עמד, אינו חוזר; הרי היא כמתנת שכיב מרע, שאם אמר "הלואתו לפלוני", הלואתו לפלוני; **ושמואל** אמר: לא ידענא מאי אדון בה - שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר, ואין שטר לאחר מיתה

{ורמי דרב אדרב, ודשמואל אדשמואל. דשלח **רבין** משמיה **דרבי אבהו**: הוו ידעי ששלח **ר' אלעזר** לגולה משום **רבינו**: שכיב מרע שאמר "כתבו ותנו מנה לפלוני" ומת, אין כותבין ונותנין, שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר, ואין שטר לאחר מיתה. ואמר **רב יהודה** אמר **שמואל**: הלכתא: כותבין ונותנין - קשיא דרב אדרב, קשיא דשמואל אדשמואל! <דרב אדרב לא קשיא - הא דקנו מיניה, הא דלא קנו מיניה; דשמואל אדשמואל לא קשיא - במיפה את כחו

יטיב **רב נחמן בר יצחק** אחוריה **דרבא**, ויטיב **רבא** קמיה **דרב נחמן**. קא בעי מיניה: §מי אמר שמואל: שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר, ואין שטר לאחר מיתה?! והא אמר **רב יהודה** אמר **שמואל**: שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים, אף על פי שקנו מידו, עמד חוזר - **(קנב,ב)** בידוע שלא היה קנין אלא מחמת המיתה! - ואחוי ליה בידיה, ואשתיק. כי קם, אמר **רב נחמן בר יצחק לרבא**: מאי אחוי לך?! אמר ליה: "במיפה את כחו" #היכי

דמי מיפה את כחו? אמר **רב חסדא**: "וקנינא מיניה מוסיף על מתנתא דא"

פשיטא: כתב לזה וכתב לזה, היינו דכי אתא **רב דימי**, אמר: דייתיקי מבטלת דייתיקי; כתב וזיכה לזה כתב וזיכה לזה - **רב** אמר: ראשון קנה, ו**שמואל** אמר: שני קנה -- **רב** אמר: ראשון קנה - הרי היא כמתנת בריא; ו**שמואל** אמר: שני קנה - הרי היא כמתנת שכיב מרע

{והא אפליגו בה חדא זימנא במתנת שכיב מרע שכתוב בה קנין! צריכא! דאי איתמר בהא - בהא קאמר רב, משום דקנו מיניה - אבל בהא, דלא קנו מיניה, אימא: מודה ליה לשמואל; ואי איתמר בהא - בהא קאמר שמואל - אבל בהך, אימא: מודה ליה לרב - צריכא!

בסורא מתנו הכי - בפומבדיתא מתנו הכי: אמר **רב ירמיה בר אבא**: שלחו ליה **מבי רב לשמואל**: ילמדנו רבינו: שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים, וקנו מידו, מהו? שלח להו: אין אחר קנין כלום! (**קנגא**) סבור מיניה: הני מילי לאחר, אבל לעצמו, לא! אמר להו **רב חסדא**: כי אתא **רב הונא** מכופרי, פירשה: בין לעצמו בין לאחרים

ההוא דקנו מיניה. אתא לקמיה **דרב הונא**. אמר: "מאי איעבד לך?! דלא אקנית כדמקנו אינשי!"

ההיא מתנתא דהוה כתוב בה "בחיים ובמות" - **רב** אמר: הרי היא כמתנת שכיב מרע, ו**שמואל** אמר: הרי היא כמתנת בריא -- **רב** אמר: הרי היא כמתנת שכיב מרע - מדכתיב בה "במות", "אחר מיתה" קאמר ליה, והאי דכתיב "בחיים", סימן בעלמא דחיי; ו**שמואל** אמר: הרי היא כמתנת בריא - מדכתיב בה "בחיים", מחיים קאמר, והאי דכתב "ובמות", כמאן דאמר "מעתי ועד עולם"

אמרי **נהרדעי**: הלכתא כוותיה דרב

אמר **רבא**: ואי כתיב בה "מחיים", קנה. אמר **אמימר**: לית הלכתא כוותיה דרבא {אמר ליה **רב אשי לאמימר**: פשיטא! דהא אמרי **נהרדעי**: הלכתא כוותיה דרב! כמהו דתימא? מחיים מודי רב - קא משמע לן!

ההוא דאתא לקמיה **דרב נחמן** לנהרדעא. שדריה לקמיה דר' **ירמיה בר אבא** לשום טמיא. אמר: הכא אתרא דשמואל - היכי נעביד כוותיה דרב?!

ההיא דאתאי לקמיה **דרבא**. עבד לה **רבא** כשמעתיה. הוה קא טרדא ליה. אמר ליה **לרב פפא בריה דרב חנן ספריה**: זיל כתוב לה, וכתוב בה: "שוכר עליהן או מטען" - אמרה: ליטבע ארביה! אטעויי קא מטעית לי! - אמשינהו למניה דרבא במיא. ואפילו הכי, לא איפרק מטיבעא

משנה: לא כתב בה "שכיב מרע" - הוא אומר: "שכיב מרע הייתי", והן אומרים: "בריא היית" - צריך להביא ראיה ששכיב מרע היה, דברי ר' **מאיר**. **וחכמים** אומרים: המוציא מחברו עליו הראיה

גמרא: ההוא מתנתא דהוה כתב בה: "כד הוה קציר ורמי בערסיה", ולא כתב בה "ומגו מרעיה איפטר לבית עולמיה" (**קנג**, **ב**) אמר **רבה**: הרי מת, והרי קברו מוכיח עליו! אמר ליה **אביי**: והשתא! ומה ספינה, שרובן לאבד, נותנין עליהן חומרי חיים וחומרי מתים - חולין, שרוב חולין לחיים, לא כל שכן!

אמר **רב הונא בריה דרב יהושע**: כמאן אזלא הא שמעתא דרבה? כר' נתן! דתניא: מי מוציא מיד מי? הוא מוציא מידיהן בלא ראיה, והן אין מוציאים מידו אלא בראיה, דברי **רבי יעקב**. **רבי נתן** אומר: אם בריא הוא, עליו להביא ראיה שהיה שכיב מרע; אם שכיב מרע הוא, עליהן להביא ראיה שבריא היה

אמר **רבי אלעזר**: ולטומאה, כמחלוקת - דתנן: בקעה - בימות החמה, רשות היחיד לשבת, ורשות הרבים לטומאה; בימות הגשמים, רשות היחיד לכאן ולכאן #אמר **רבא**: לא שנו אלא שלא עברו עליו ימות הגשמים, אבל עברו עליו ימות הגשמים, רשות היחיד לכאן ולכאן #

צריך להביא ראיה ששכיב מרע היה, דברי ר' מאיר. **וחכמים** אומרים: המוציא מחבירו עליו הראיה -- **(קנד, א)** גראיה במאי? **רב הונא** אמר: ראיה בעדים. **רב חסדא ורבה בר רב הונא** אמרי: ראיה בקיום השטר

רב הונא אמר: ראיה בעדים - קא מיפלגי בפלוגתא דר' יעקב ורבי נתן - רבי מאיר כרבי נתן, ורבנן כרבי יעקב #סימן: מניח¹⁰

רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי: ראיה בקיום השטר - קא מיפלגי במודה בשטר שכתבו, צריך לקיימו - דר' מאיר סבר: מודה בשטר שכתבו, אינו צריך לקיימו. ורבנן סברי: מודה בשטר שכתבו, צריך לקיימו

{והא איפליגו בה חדא זימנא! דתניא: אין נאמנין לפוסלו, דברי **רבי מאיר**. **וחכמים** אומרים: נאמנין צריכא! דאי איתמר ההיא, בההיא קאמרי רבנן, משום דאלימי עדים, ומרעי שטרא - אבל הכא הוא דלאו כל כמיניה - אימא: לא; ואי איתמר בהא, בהא קאמר ר' מאיר - אבל בהך, אימא: מודה להו לרבנן - צריכא!

וכן אמר **רבה**: ראיה בעדים {אמר ליה **אביי**: מאי טעמא? אי נימא מדכולהו כתיב בהו: "כד הוה מהלך על רגלוהי בשוקא", ובהא לא כתיב בה, שמע מינה: שכיב מרע הוי - אדרבה! מדכולהו כתיב בהו: "כד קציר ורמי בערסיה", והא לא כתיב בה, שמע מינה: בריא הוי! איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי - אוקי ממונא בחזקת מריה!

ובפלוגתא, **דרבי יוחנן** אמר: ראייה בעדים, ור' שמעון **בן לקיש**
אמר: ראייה בקיום השטר

{איתיביה **רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש**: מעשה בבני ברק,
באחד שמכר בנכסי אביו, ומת. ובאו בני משפחה, וערערו לומר:
קטן היה בשעת מיתה. ובאו ושאלו את **רבי עקיבא**: מהו לבודקו?
אמר להם: אי אתם רשאים לנוולו! ועוד: סימנין עשויין להשתנות
לאחר מיתה! (**קנד, ב**) ~ בשלמא לדידי, דאמינא: ראייה בעדים -
כיון דאמר ללקוחות: "אייתו עדים!" ולא אשכחו, היינו דקא אתו
ואמרו ליה: "מהו לבודקו?" - אלא לדידך, דאמרת: ראייה בקיום
השטר, למה להו לבודקו? לקיימו שטריהו ולוקמו בנכסי! כמי
סברת: נכסי בחזקת בני משפחה קיימי, וקא אתו לקוחות
ומערערי?! נכסי בחזקת לקוחות קיימי, וקא אתו בני משפחה וקא
מערערי!

~ הכי נמי מסתברא, מדקאמר להו: "אי אתם רשאים לנוולו",
ואישתיקו - אי אמרת בשלמא, בני משפחה קא מערערי, משום
הכי אישתיקו - אלא אי אמרת לקוחות קא מערערי, אמאי
שתקי?! לימרו ליה: אנן זוזי יהבינן ליה! לינוול ולינוול! <אי משום
הא, לא איריא! - הכי קאמר להו: חדא, דאי אתם רשאים לנוולו.
ועוד, וכי תימרו: "זוזי שקל! לינוול ולינוול!" - סימנים עשויין
להשתנות לאחר מיתה!

¹¹{שאל **רבי שמעון בן לקיש** את **רבי יוחנן**: זו ששנויה במשנת **בר
קפרא**: הרי שהיה אוכל שדה ובא בחזקת שהיא שלו, וקרא עליו
אחד ערער לומר: "שלי היא!", והוציא זה את אוננו לומר:
"שמכרתה לי" או "שנתתה לי במתנה" - אם אמר: "איני מכיר
בשטר זה מעולם", יתקיים השטר בחותמיו; אם אמר: "שטר פסים
הוא זה" או "שטר אמנה שמכרתי לך ולא נתת לי דמים" - אם יש
עדים, הלך אחר עדים, ואם לאו, הלך אחר השטר ~ לימא ר'
מאיר היא, דאמר: מודה בשטר שכתבו אינו צריך לקיימו, ולא

11 יש גורסים: "תא שמע"

רבנן אמר ליה: לא! שאני אומר: דברי הכל: מודה בשטר שכתבו, אינו צריך לקיימו! {והא מיפלא פליגי, דתנן: אין נאמנין לפוסלו, דברי ר' מאיר. וחכמים אומרים: נאמנין אמר ליה: אי עדים אלימי ומרעי שטרא - איהו כל כמיניה! {אמר ליה: והלא משמך אמרו: יפה ערערו בני משפחה! אמר ליה: זו, אלעזר אמרה - אני לא אמרתי דבר זה מעולם!

{אמר **רבי זירא**: אם יכפור רבי יוחנן ברבי אלעזר תלמידו, יכפור ברבי ינאי רבו?! דאמר **רבי ינאי** אמר **רבי**: מודה בשטר שכתבו, ¹²צריך לקיימו. ואמר ליה **רבי יוחנן**: רבי! לא משנתנו היא זו: "וחכמים אומרים: המוציא מחבירו עליו הראיה" - אין ראיה אלא בקיום השטר! ~ברם נראין דברי רבינו יוסף, דאמר **רבינו יוסף** אמר **רב יהודה** אמר **שמואל**: זו דברי חכמים, אבל רבי מאיר אומר: מודה בשטר שכתבו, שצריך לקיימו! - ומאי "דברי הכל"? - דרבנן לגבי רבי מאיר, דברי הכל היא! {והא איפכא תנן: **וחכמים** אומרים: המוציא מחבירו עליו הראיה!?! {איפוך! {והא תניא: אין נאמנין לפוסלו, דברי **רבי מאיר**. **וחכמים** אומרים: נאמנין איפוך! {והא רבי יוחנן, "ראיה בעדים" קאמר! איפוך!

^ לימא: ליפוך נמי תיובתא! כלא! **(קנה,א)** הכי קאמר ליה רבי יוחנן לר' שמעון בן לקיש: *{בשלמא לדידי, דאמינא ראיה בקיום השטר - היינו דמשכחת לה דנחת לקוחות לנכסים! - אלא לדידך, דאמרת ראיה בעדים, היכי משכחת לה דנחת לקוחות בנכסים!?! *אמר ליה: מודינא לך בערער דבני משפחה, דלאו ערער הוא - מאי קאמרי? "קטן היה"?! - חזקה אין העדים חותמין על השטר אלא אם כן נעשה גדול!

12 לפננו: "אינו"

איתמר: קטן, מאימתי מוכר בנכסי אביו? **ארבא** אמר **רב נחמן**: בן שמנה עשרה שנה **אורב הונא בר חנינא** אמר **רב נחמן**: בן¹³ עשרים שנה

¹⁴{מתיב ר' זירא: מעשה בבני ברק, באחד שמכר בנכסי אביו, ומת. ובאו בני משפחה, וערערו לומר: קטן היה בשעת מיתה! ובאו ושאלו את **רבי עקיבא**: מהו לבודקו? אמר להם: אי אתם רשאים לנוולו! ועוד, סימנין עשויין להשתנות לאחר מיתה! ~ בשלמא למאן דאמר בן שמנה עשרה שנה - **(קנה, ב)** היינו דקאתו ואמרו ליה: "מהו לבודקו" - אלא אי אמרת מבן עשרים - כי בדקו ליה, מאי הוי?! והא תנן: בן עשרים שלא הביא שתי שערות, יביאו ראיה שהוא בן עשרים, והוא הסריס - לא חולץ ולא מיבס אלאו איתמר עלה: אמר ר' **שמואל בר רב יצחק** אמר **רב**: והוא שנולדו בו סימני סריס ~ אמר **רבא**: דיקא נמי, דקתני: והוא הסריס - שמע מינה!

גוכי לא נולדו לו סימני סריס, עד כמה? אתני ר' **חייא**: עד רוב שנותיו

כי אתא לקמיה **דרבי חייא**, אי כחיש, אמר להו: ליברי! ואי אברי, אמר להו: ליכחוש! דהני סימני, זמנין דאתו מחמת כחישותא, זמנין דאתו מחמת בריותא

גאיבעיא להו: תוך זמן כלפני זמן או כלאחר זמן? ¹⁵**רבא** אמר **רב נחמן**: תוך זמן כלפני זמן **ארבא בר רב שילא** אמר **רב נחמן**: תוך זמן כלאחר זמן

והא דרבא, לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר. דההוא תוך זמן דאזיל זבין נכסי¹⁶, ואתא לקמיה דרבא. אמר להו: לא עשה ולא כלום! - מאן דחזא, סבר משום דתוך זמן כלפני זמן - ולא

13 כן גרסת הב"ח, ולפננו: "מבן"

14 לפננו: "והא דרבא לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר", וב"ח ורש"ל מחקו

15 יש גורסים: "אמר"

16 ב"ח מחק זה

היא! התם, שטותא יתירתא חזא ביה, דהוה קא משחרר להו
לעבדיה

שלח ליה **גידל בר מנשיא לרבא**: ילמדנו רבינו: תינוקת בת ארבע
עשרה שנה ויום אחד, יודעת בטיב משא ומתן, מהו? <שלח ליה:
אם יודעת בטיב משא ומתן, מקחה מקח וממכרה ממכר! {
ולישלח ליה "תינוק"? <מעשה שהיה, כך היה! {ולישלח ליה
"תינוקת בת שתים עשרה שנה ויום אחד"? <מעשה שהיה, כך
היה¹⁷

ההוא פחות מבן עשרים, דאזל זבין נכסי אבוהו, כגידל בר
מנשיא¹⁸ - אתא לקמיה **דרבא**. אמרו ליה קרוביה: "זיל אכול
תמרי, ושדי ביה קשייתא בי רבא!" עבד הכי. אמר להו: "זביניה
לאו זביני!" כי קא כתבו ליה שטרא, אמרו ליה לקוחות: "זיל,
אימא ליה לרבא: "מגלת אסתר בזוזא - שטרא דמר בזוזא?"
אזל, אמר ליה. אמר להו: "זביניה זביני!" אמרו ליה קרוביה:
"לקוחות אגמרוהו!" אמר להו: "מסברי ליה, סבר! - כיון דמסברי
ליה וסבר, מידע ידע! והאי דעבד הכי, חוצפא יתירא הוא דהוה
ביה!"

אמר **רב הונא בריה דרב יהושע**: ולעדות, עדותו עדות! אמר **מר
זוטרא**: לא אמרן אלא למטלטלי, אבל למקרקעי, לא {אמר ליה
רב אשי למר זוטרא: מאי שנא מטלטלי? דזביניה זביני?! - אלא
מעתי, הא דתנן: הפעוטות, מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין
- הכי נמי דעדותן עדות?! <אמר ליה: התם בעינא (דברים יט)
"ועמדו שני האנשים" וליכא!

17 לפננו: "והא דרבא לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר ד" ו"ח מחקו
18 כך גרסת רש"ל, ולפננו חסר

אמר **אמימר**: ומתנתו מתנה {אמר ליה **רב אשי לאמימר**: השתא!
ומה זביני, דמקבל זוזי - אמרת דלא, דלמא מוזיל ומזבין - כל
שכן מתנה, דלא מטי ליה ולא מידי! <אמר ליה: (**קנו, א**) ולטעמיד,
זבין שוי חמשא בשיתא, הכי נמי דזביניה זביני?! ~אלא קים להו
לרבנן דינוקא מקרבא דעתיה גבי זוזי, ואי אמרת זביניה זביני,
זמנין דמקרקשי ליה זוזי, אזיל מזבין לכולהו נכסי דאבוה - אבל
גבי מתנה, אי לאו דהוה ליה הנאה מיניה, לא הוה יהיב ליה
מתנה - אמרו רבנן: תיהוי מתנתו מתנה, כי היכי¹⁹ דלעבידו להו
מילי

אמר **רב נחמן** אמר **שמואל**: בודקין לקדושין, לגרושין, ולחליצה,
ולמיאונין, ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים {זכיון
דבדקנא לקדושין, לגרושין למה לי?! <לא נצרכא אלא ליבוס,
דתנן: בן תשע שנים ויום אחד, שבא על יבמתו, קנאה, ואין נותן
גט עד שיגדל

לחליצה - לאפוקי מדר' **יוסי**, דאמר: "איש" כתוב בפרשה, אבל
אשה, בין גדולה ובין קטנה - קא משמע לן דמקשינן אשה לאיש,
דלא כר' יוסי

ולמיאונין - לאפוקי מדרבי **יהודה**, דאמר: עד שירבה שחור - קא
משמע לן דלא כרבי יהודה

ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים - לאפוקי ממאן דאמר:
בן שמנה עשרה

והלכתא: תוך זמן כלפני זמן; והלכתא כגידל בר מנשה; והלכתא
כמר זוטרא; והלכתא כאמימר; והלכתא כרב נחמן אמר שמואל
בכולהו

19 גרסת הב"ח, ולפננו ליתא

משנה: המחלק נכסיו על פיו - ר' אלעזר²⁰ אומר: אחד בריא ואחד מסוכן, נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה, ושאין להן אחריות אין נקנין אלא במשיכה. **(קנו, ב)** אמרו לו: מעשה באמן של בני רוכל, שהיתה חולה, ואמרה: "תנו כבינתי לבתי!", והיא בשנים עשר מנה. ומתה, וקיימו את דבריה. אמר להן: "בני רוכל, תקברם אמן!"

גמרא: תניא: אמר להן רבי אלעזר²¹ לחכמים: מעשה במדוני²² אחד שהיה בירושלים, והיו לו מטלטלין הרבה, וביקש ליתנם במתנה. אמרו לו: אין להם תקנה עד שיקנה על גב קרקע! הלך ולקח בית סלע אחד סמוך לירושלים, ואמר: "צפוני לפלוגי, ועמו מאה צאן ומאה חביות; ודרומו לפלוגי, ועמו מאה צאן ומאה חביות" ומת, וקיימו חכמים את דבריו. אמרו לו: משם ראייה?! מדוני בריא היה!

אמר להן: "בני רוכל, תקברם אמן!" -- ומאי טעמא קא לייט להו? אמר רב יהודה אמר שמואל: מקיימי קוצים בכרם היו! ורבי אלעזר לטעמיה, דתנן: המקיים קוצים בכרם - רבי אלעזר אומר: קדש, וחכמים אומרים: לא קדש אלא דבר שכמוהו מקיימין {בשלמא כרכום - חזי! אלא קוצים, למאי חזי?! אמר רבי חנינא: מאי טעמא דר' אלעזר? שכן בערביא מקיימין קוצים בשדות לגמליהן

אמר רבי לוי: קונין קנין משכיב מרע, אפילו בשבת, ולא לחוש לדברי ר' אליעזר, אלא שמא תטרופ דעתו עליו

20 עיין בתוס' שכך גרסינן, ולא "ר' אליעזר", אבל במשניות גורסים "ר' אליעזר", ואפילו בכתבי יד העתיקים, וכן במשנה שבכלאים המובא להלן, וכן בשבת קמד:

21 כך גרסת הב"ח, לפי התוס'. אבל לפננו: "ר' אליעזר", וכן להלן. ולא ברור לע"ד

22 כך גרסת הב"ח, ולפננו: "מרוני" וכן להלן

משנה: רבי אליעזר²³ אומר: בשבת דבריו קיימין, מפני שאין יכול לכתוב, אבל לא בחול. רבי יהושע אומר: בשבת אמרו, קל וחומר בחול! כיוצא בו, זכין לקטן ואין זכין לגדול, דברי רבי אליעזר. רבי יהושע אומר: לקטן אמרו, קל וחומר לגדול

גמרא: גמתניתין מני? ארבי יהודה היא, דתניא: רבי מאיר אומר: ר' אליעזר אומר: בחול דבריו קיימין, מפני שיכול לכתוב, אבל לא בשבת. רבי יהושע (קנז,א) אומר: בחול אמרו, וקל וחומר לשבת. כיוצא בו, זכין לגדול ואין זכין לקטן, דברי ר' אליעזר. רבי יהושע אומר: בגדול אמרו, קל וחומר לקטן. רבי יהודה אומר: רבי אליעזר אומר: בשבת דבריו קיימין, מפני שאינו יכול לכתוב, אבל לא בחול. רבי יהושע אומר: בשבת אמרו, קל וחומר בחול. כיוצא בו, זכין לקטן ואין זכין לגדול, דברי רבי אליעזר. ר' יהושע אומר: לקטן אמרו, קל וחומר לגדול

משנה: נפל הבית עליו ועל אביו, או עליו ועל מורישיו, והיתה עליו כתובת אשה ובעל חוב - יורשי האב אומרים: הבן מת ראשון, ואחר כך מת האב. ובעלי החוב אומרים: האב מת ראשון, ואחר כך מת הבן - בית שמאי אומרים: יחלוקו, ובית הלל אומרים: נכסים בחזקתן

גמרא: תנן התם: המלוה את חברו בשטר, גובה מנכסים משועבדים; על ידי עדים, גובה מנכסים בני חורין גבעי שמואל: "דאיקני" וקנה, מהו? ~אליבא דרבי מאיר, דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, לא תיבעי לך, דודאי קנה! אלא כי תיבעי לך, אליבא דרבנן, דאמרי אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם {אמר רב יוסף: תא שמע: וחכמים אומרים: זה היה פיקח, שמכר לו את הקרקע, מפני שהוא יכול למשכנו עליו! אמר ליה רבא:

23 כך הגרסה לפננו, אבל במשניות "וחכמים אומרים", ובסיפא "זכין לקטן ואין זכין לגדול. רבי יהושע אומר וכו'"

מיניה קאמר?! - מיניה, אפילו מגלימא דעל כתפיה! - כי קא מיבעיא לך, "דאיקני", קנה ומכר, "דאיקני", קנה והוריש - מאי?

{אמר **רב חנא**: תא שמע: נפל הבית עליו ועל אביו, עליו ועל מורישי, והיתה עליו כתובת אשה ובעל חוב. יורשי האב אומרים: הבן מת ראשון, ואחר כך מת האב; ובעלי חובות אומרים: האב מת ראשון ואחר כך מת הבן - ואי סלקא דעתך "דאיקני", קנה ומכר, "דאיקני", קנה והוריש, לא משתעבד - נהי נמי דאב מית ברישא, "דאיקני" הוא! אאמר להו **רב נחמן**: **זעירא** חברין תרגמה: מצוה על היתומים לפרוע חובת אביהן {מתקיף לה **רב אשי**: מלוה על פה הוא, **ורב ושמואל** דאמרי תרוייהו: מלוה על פה אינו גובה, לא מן היורשין ולא מן הלקוחות (**קנו, ב**) | אאלא הא מני? ר' מאיר היא, דאמר: אדם מקנה דבר שלא בא לעולם

{אמר **רב יעקב מנהר פקוד** משמיה **דרבינא**: תא שמע: שטרי חוב המוקדמין, פסולין; והמאוחרין, כשרין - ואי סלקא דעתך "דאיקני", קנה ומכר, "דאיקני", קנה והוריש, לא משתעבד - מאוחרין, אמאי כשרין?! "דאיקני" הוא! אהא מני? רבי מאיר היא, דאמר: אדם מקנה דבר שלא בא לעולם

{אמר **רב מרשיא** משמיה **דרבא**: תא שמע: לשבח קרקעות, כיצד? הרי שמכר שדה לחבירו, והשביחה, ובא בעל חוב וטרפה - כשהוא גובה, גובה את הקרן מנכסין משועבדין, ואת השבח מנכסין בני חורין - ואי סלקא דעתך "דאיקני", קנה ומכר, "דאיקני", קנה והוריש, לא משתעבד - בעל חוב, אמאי גובה שבחא?! אהא מני? ר' מאיר היא, דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם!

אם תמצא לומר "דאיקני", קנה ומכר, "דאיקני", קנה והוריש, לא משתעבד - הא, לא משתעבד; אם תמצא לומר משתעבד, לוח ולוח וחזר וקנה, מהו? לקמא משתעבד או לבתרא משתעבד?

אמר **רב נחמן**: הא מילתא, איבעיא לן, ושלחו מתם: ראשון קנה!
«**רב הונא** אמר: יחלוקו! >>אוכן תני **רבה בר אבונה**: יחלוקו!
««אמר **רבינא**: מהדורא קמא **דרב אשי** אמר לן: ראשון קנה;
מהדורא בתרא **דרב אשי** אמר לן: יחלוקו #והלכתא: יחלוקו
{מיתבי: לשבח קרקעות, כיצד? הרי שמכר שדה לחבירו,
והשביחה, ובא בעל חוב וטרפה - כשהוא גובה, גובה את הקרן
מנכסין משועבדין, ואת השבח מנכסין בני חורין. ואם איתא, "חצי
שבח" מבעי ליה! אמאי "גובה" נמי דקתני? חצי שבח!

(קנח,א) **משנה**: נפל הבית עליו ועל אשתו - יורשי הבעל אומרים:
אשה מתה ראשון, ואחר כך מת הבעל. יורשי אשה אומרים: בעל
מת ראשון, ואחר כך מתה אשה - **בית שמאי** אומרים: יחלוקו,
ובית הלל אומרים: נכסים בחזקתן; כתובה בחזקת יורשי הבעל;
נכסים הנכנסין והיוצאין עמה בחזקת יורשי האב
(קנח,ב) **גמרא**: ג' בחזקת מי? א' **יוחנן** אמר: בחזקת יורשי הבעל,
ו' **אלעזר** אמר: בחזקת יורשי האשה²⁴, ו' **שמעון בן לקיש** משום
בר קפרא אמר: יחלוקו. וכן תני **בר קפרא**: הואיל והללו באין
לירש והללו באין לירש, יחלוקו

משנה: נפל הבית עליו ועל אמו - אלו ואלו מודין שיחלוקו. אמר
ר' עקיבא: מודה אני בזו, שהנכסים בחזקתן. אמר לו **בן עזאי**: על
חלוקין אנו מצטערין, אלא שבאת לחלק עלינו את השוין!

גמרא: ג' בחזקת מי? א' **אילא** אמר: בחזקת יורשי האם. ר' **זירא**
אמר: בחזקת יורשי הבן. כי סליק רבי זירא, קם בשיטתיה דרבי
אילא²⁵. אמר **רבי זירא**: שמע מינה: אוירא דארץ ישראל מחכים!
גוטעמא מאי? אמר **אביי**: הואיל והוחזקה נחלה באותו שבט

24 לפי גרסת רשב"ם וב"ח הסדר הפוך, אבל השיטות כמו שהם
25 לפננו: "קם רבה בשיטתיה דרבי זירא", ורשב"ם וב"ח מחקו

אמר לו **בן עזאי**: על חלוקין אנו מצטערין, אלא שבאת לחלק עלינו את השוין! -- אמר ר' **שמלאי**: עדה אמרה, בן עזאי תלמיד חבר דרבי עקיבא הוה, דקאמר ליה "שבאת"

שלחו מתם: בן שלוה בנכסי אביו בחיי אביו, ומת - בנו מוציא מיד הלקוחות. וזו היא שקשה בדיני ממונות; למה מאי מפיק?! ועוד: ולקוחות, מאי עבידתיה?! ~אלא אי איתמר, הכי **(קנטא)** איתמר: בן **שמכר** בנכסי אביו בחיי אביו, ומת - בנו מוציא מיד הלקוחות. וזו היא שקשה בדיני ממונות: ולימרו ליה: "ואבוק מזבין, ואת מפיק?!"

{ומאי קושיא?! דלמא מצי אמר: "מכח אבוה דאבא קאתינא!" - תדע, דכתיב: (תהילים מה) "תחת אבותיך יהיו בניך תשיתמו לשרים בכל הארץ"

|<אלא אי קשיא, הא קשיא: בן **בכור**, **שמכר חלק בכורה** בחיי אביו, **ומת בחיי אביו** - בנו מוציא מיד הלקוחות - וזו היא שקשה בדיני ממונות - "ואבוה מזבין - איהו מפיק?!!" ~וכי תימא: הכא נמי אמר: "מכח אבוה דאבא קאתינא!" - אי מכח אבוה דאבא קא אתיא, בחלק בכורה מאי עבידתיה?! {ומאי קושיא?! דלמא מצי אמר: "מכח אבוה דאבא קאתינא, ובמקום אב קאימנא!"

|<אלא אי קשיא, הא קשיא: היה יודע לו עדות בשטר עד שלא נעשה גזלן, ונעשה גזלן - הוא אינו מעיד על כתב ידו, אבל אחרים מעידין - השתא! איהו לא מהימן - אחרני מהימני?! וזו היא שקשה בדיני ממונות! {מאי קושיא?! דלמא כגון שהוחזק כתב ידו בבית דין!

|<אלא אי קשיא, הא קשיא: היה יודע לו עדות בשטר עד שלא תפול לו בירושה - הוא אינו יכול לקיים כתב ידו, אבל אחרים יכולין לקיים כתב ידו {ומאי קושיא?! דלמא הכא נמי, כגון שהוחזק כתב ידו בבית דין!

|<אלא אי קשיא, הא קשיא: היה יודע לו בעדות עד שלא נעשה חתנו, ונעשה חתנו - הוא אינו מעיד על כתב ידו, אבל אחרים מעידין - הוא לא מהימן - אחרני מהימני?! ~וכי תימא: הכא נמי, כגון שהוחזק כתב ידו בבית דין - והא אמר **רב יוסף בר מניומי** אמר **רב נחמן**: אף על פי שלא הוחזק כתב ידו בבית דין! {ומאי קושיא?! דלמא גזירת מלך היא, דאיהו לא מהימן ואחרני מהימני! ולא משום דמשקר, דאי לא תימא הכי, משה ואהרן לחותנם, משום דלא מהימני הוא?! - אלא גזירת מלך הוא שלא יעידו להם - הכא נמי, גזירת מלך הוא שלא יעיד על כתב ידו לחותנו

|<אלא לעולם כדאמרין מעיקרא! ודקא קשיא לך "תחת אבותיך יהיו בניך" - ההוא בברכה כתיב! {ומי מצית אמרת בברכה כתיב, **(קנט, ב)** אבל לענין דינא לא?! והתניא: נפל הבית עליו ועל אביו, עליו ועל מורישי, והיתה עליו כתובת אשה ובעל חוב - יורשי האב אומרים: הבן מת ראשון, ואחר כך מת האב, ובעל חוב אומר: האב מת ראשון ואחר כך מת הבן ~מאי? לאו "יורשי האב" - בני; "מורישי" - אחי! - ואי סלקא דעתך לא מצי אמר "מכח אבוב דאבא קאתינא", דכי כתיב "תחת אבותיך יהיו בניך" בברכה כתיב, כי מת הבן ואחר כך מת האב, מאי הוי?! נימא להו בעל חוב: "ירושת אבוהון קא שקילנא!" לא! "יורשי האב" - אחיו; "מורישי" - אחי דאבוב

געו מיניה **מרב ששת**: בן, מהו שיירש את אמו בקבר, להנחיל לאחין מן האב? <אמר להו **רב ששת**: תניתוה: האב שנשבה ומת בנו במדינה, ובן שנשבה ומת אביו במדינה - יורשי האב ויורשי הבן יחלוקו ~היכי דמי? אילימא כדקתני - הי נינהו יורשי האב, והי נינהו יורשי הבן?! - אלא לאו הכי קאמר: אב שנשבה, ומת בן בתו במדינה; ובן בתו שנשבה, ומת אבי אמו במדינה - ולא ידעין הי מינייהו מית ברישא - יורשי האב ויורשי הבן יחלוקו

~ואם איתא, נהי נמי דבן מת ברישא, לירתיה לאבוה דאמיה בקבריה, ולירתניהו לאחיה מן אבוה! - אלא לאו שמע מינה: אין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחין מאב!

אמר ליה **רב אחא בר מניומי לאביי**: אף אנן נמי תנינא: נפל הבית עליו ועל אמו, אלו ואלו מודים שיחלוקו - ואם איתא, נהי נמי דבן מת ברישא, לירתיה לאמיה בקבריה, ולירתו אינהו לאחי מאבוה! - אלא לאו שמע מינה: אין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחין מן האב! - שמע מינה!

וטעמא מאי? אמר **אביי**: נאמרה "סיבה" בבן, ונאמרה "סיבה" בבעל - מה "סיבה" האמורה בבעל, אין הבעל יורש את אשתו בקבר - אף "סיבה" האמורה בבן, אין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחין מן האב

ההוא דאמר ליה לחבריה: "נכסי דבר סיסין מזבנינא לך". הואי חדא ארעא דהוה מיקריא "דבי בר סיסין". אמר ליה: "הא לאו דבי בר סיסין היא, ואיקרוי הוא דמיקריא "דבי בר סיסין"! אתא לקמיה **דרב נחמן**. אוקמה בידא דלוקח. אמר ליה **רבא לרב נחמן**: ודינא הכי?! המוציא מחבירו, עליו הראיה!

ורמי דרבא אדרבא, ודרב נחמן אדרב נחמן - דההוא דאמר ליה לחבריה: "מאי בעית בהאי ביתא?!" אמר ליה: "מינדך זבינתה, ואכלית שני חזקה!" אמר ליה: "אנא, בשכוני גואי הואי!" אתא לקמיה **דרב נחמן**. אמר ליה: "זיל, ברור אכילתך!" אמר ליה **רבא לרב נחמן**: ודינא הכי?! המוציא מחבירו, עליו הראיה! - קשיא דרבא אדרבא, ודרב נחמן אדרב נחמן!

אדרבא אדרבא לא קשיא - הכא, מוכר קאי בנכסיה - התם, לוקח קאי בנכסיה; דרב נחמן אדרב נחמן לא קשיא - הכא, כיון דאמר ליה "דבי בר סיסין", ומיקריא "דבי בר סיסין", עליה דידיה

מחברת בבא בתרא - ט

רמיא לגלויי דלאו דבי בר סיסין היא; הכא, לא יהא אלא דנקיט
שטרא - מי לא אמרינן ליה: "קיים שטרך, וקום בנכסי!"